הגמרא מוסיפה להקשות: **וְאֵימָא** שנזירות סתם **שָׁנָה** היא, ושייך בה לשון 'מלאת', כיון שיש שנה שימיה מרובים ויש שימיה מועטים. מתרצת הגמרא: **מִי מָנִינַן לְיוֹמֵי** – וכי שנה נמנית לפי מספר הימים שבה, **וְהָא רַבָּנַן דְּקָרֵי אָמְרֵי מִנַּיִן שֶׁאֵין מוֹנִין יָמִים לְשָׁנִים** – מנין שאין משלימים את שנת הלבנה לשנת החמה על ידי הוספת ימים, **שֶׁנֶּאֱמַר** בפרשת קידוש החודש, **'לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה', וּדורשים שֶׁחֳדָשִׁים מְחֻשְּׁבִין לְהשלמת שָׁנִים וְלֹא יָמִים לְשָׁנִים:**

משנה

מי **שֶׁאָמַר הֲרֵינִי נָזִיר** נזירות **אַחַת גְּדוֹלָה**, או שאמר **הֲרֵינִי נָזִיר אַחַת קְטַנָּה**, או **אֶפִילּוּ** אמר הריני נזיר **מַכָּאן וְעַד סוֹף הָעוֹלָם**, בכל אלו הרי הוא **נָזִיר** רק **שְׁלֹשִׁים יוֹם**, לא פחות ולא יותר:

גמרא

הגמרא מבארת את דין המשנה, שאפילו אם אמר מכאן ועד סוף העולם מונה רק שלשים יום. מקשה הגמרא: **אַמַּאי** – מדוע אינו מונה יותר משלשים יום, **וְהָא מִכָּאן וְעַד סוֹף הָעוֹלָם קָאָמַר**, ומשמע שרוצה להיות נזיר לעולם. מתרצת הגמרא: **הָכִי קָאָמַר** – כך מפרשים את דבריו, **אֲרֵיכָא לִי הָדָא מִילְּתָא** – דבר זה שקיבלתי על עצמי [נזירות שלשים יום] נראה לי ארוך וקשה **כְּהליכה מִכָּאן וְעַד סוֹף הָעוֹלָם.**

מקשה הגמרא: **תְּנַן** (להלן ח.), האומר **'הֲרֵינִי נָזִיר מִכָּאן עַד מָקוֹם פְּלוֹנִי', אוֹמְדִים כַּמָּה יָמִים** נמשכת ההליכה **מִכָּאן** – מן המקום שעומד בו **וְעַד מָקוֹם פְּלוֹנִי**, אם **פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם**, הרי הוא **נָזִיר** למשך **שְׁלֹשִׁים יוֹם, וְאִם לָאו** – אם משך ההליכה אינו פחות משלשים יום, הרי הוא **נָזִיר בְּמִנְיַן הַיָּמִים** שנמשכת ההליכה למקום פלוני אף יותר משלשים. וקשה, **וְאֵימָא הָכָא נָמֵי** שאין כוונתו לנזירות יותר משלשים יום, אלא כאומר **אֲרֵיכָא לִי הָא מִילְּתָא כְּהליכה מִכָּאן וְעַד מָקוֹם פְּלוֹנִי**. מתרצת הגמרא: **אָמַר רָבָא**, מדובר במשנה זו **כְּשֶׁהֶחֱזִיק בַּדֶּרֶךְ** – שיצא לדרך לילך למקום פלוני, ומסתבר שכדי להינצל מהסכנות שבדרך קיבל עליו נזירות כמנין ימי ההליכה.

הגמרא ממשיכה להקשות על דין משנתינו באומר 'מכאן ועד סוף העולם': **וְלֵיהֱוֵי** – ויהיה נזיר כנגד **כָּל פַּרְסָה וּפַרְסָה** – נאמר שכוונתו לקבל הרבה נזירויות נפרדות כמנין הפרסאות שיש מכאן עד סוף העולם שהוא מהלך חמש מאות שנה, ויגלח כל שלשים יום. מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב פָּפָּא**, מדובר **בְּאַתְרָא דְּלֵית מָנֵי פַּרְסֵי** – במקום שלא נהוג למנות מרחק לפי פרסאות, ולכן לא מסתבר שנתכוין לכך.

מקשה הגמרא: **וְלֵיהֱוֵי כָּל אִינּוּנָא וְאִינּוּנָא** – ויהיה נזיר כנגד כל מהלך יום ויום, כלומר, נפרש שכוונתו לקבל עליו נזירויות כמנין ימי ההליכה עד סוף העולם. **מִי לֹא תְּנַן** לקמן (ח.), האומר **הֲרֵינִי נָזִיר כַּעֲפַר הָאָרֶץ, וְכַשְּׂעַר רֹאשִׁי** – או 'כשער ראשי', **וּכְחוֹל הַיָּם** – או 'כחול הים', **חֲרֵי זֶה נָזִיר עוֹלָם** – הרי הוא נזיר נזירויות הרבה זו אחר זו, במשך כל ימי חייו, לפי שמפרשים שקיבל על עצמו מספר נזירויות כמנין השערות או גרגרי העפר והחול, **וּמַגְלַח אֶחָד לְשִׁלֹּשִׁים יוֹם**, בסיום כל נזירות ונזירות. וכשם שבלשונות אלו מפרשים שכוונתו לריבוי נזירויות, נפרש כך גם ב'מכאן ועד סוף העולם'. מתרצת הגמרא: **כָּל** התולה נזירותו **בְּמִילְּתָא דְּאִית בֵּיהּ קִיצּוּתָא** – בדבר שיש לו קצבה, **לֹא קָתָנֵי** – לא שנה התנא שדינו למנות נזירויות כל ימי חייו, ו'מכאן ועד סוף העולם' הוא דבר שיש לו קצבה, חמש מאות שנה.

הגמרא מביאה ראיה: **וְהָתַנְיָא** – וכן שנינו בברייתא, האומר **'הֲרֵינִי נָזִיר כָּל יְמֵי חַיַּי', או 'חֲרֵינִי נְזִיר עוֹלָם'**, כיון שלא קבע זמן לנזירותו **חֲרֵי זֶה נָזִיר עוֹלָם** כאבשלום, ומותר לו לגלח שערו אחת לי"ב חדשים. אך אם קיבל נזירות לזמן קצוב, **אֶפִילּוּ מֵאָה שָׁנָה**, או **אֲפִילּוּ אֶלֶף שָׁנִים**, אף על פי שמסתמא לא יחיה כל כך ויצטרך לנהוג בנזירות כל ימי חייו, מכל מקום כיון שנתן קצבה לנזירותו חלוק הוא בדינו שאֵין זֶה נָזִיר עוֹלָם כאבשלום **אֶלָּא נָזִיר** רגיל [ארוך] **לְעוֹלָם** – לכל ימי חייו. הרי שיש הבדל בין דבר שיש לו קצבה לדבר שאין לו קצבה.

חילוק נוסף בין 'מכאן ועד סוף העולם' לשערות ראשו: **רַבָּה אָמַר, שַׁאנִי** תולה **בְּשֵׂעָרוֹת הוֹאִיל וּמוּבְדָּלוֹת** הן זו **מִזּוֹ**, ולכן מפרשים שקיבל נזירויות נפרדות כשם שהשערות מובדלות, מה שאין כן ימים שכל יום ויום סמוך לחבירו ואין הפסק ביניהם כלל, ואין סיבה לפרש מה שאמר 'מכאן ועד סוף העולם' שכוונתו לנזירויות נפרדות שהרי ימי ההליכה אינם מחולקים. מקשה הגמרא: **נַבֵּי יוֹמֵי נַמִּי** – גם לגבי הימים, **הָא כְּתִיב** (בראשית א ה) **'וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד'**, ומשמע שהימים מובדלים זה מזה. מתרצת הגמרא: **הָתָם** – הפסוק 'יום אחד' **לָאו דְּמַפְסֵק מֵהֲדֵדֵי הוּא** – אינו בא לומר שהימים מובדלים זה מזה, **אלא מַאי קָאָמַר** – מה בא ללמדנו, **שֶׁיְּמָמָא וְלֵילְיָא חַד יוֹמָא הוּא** – שהיום והלילה שלפניו נחשבים יום אחד, **וְלֹא מַפְסֵק מֵהֲדֵדֵי** – אך באמת אין הימים מובדלים זה מזה.

הגמרא חוזרת לשאלה הראשונה, מדוע ב'מכאן ועד סוף העולם' אינו מונה יותר משלשים יום: **רָבָא אָמַר, לָמָּה לָךְ אַקְשׁוּיֵי כּוּלֵּי הַאי** – להתקשות כל כך, הרי **שַׁאנִי הָתָם** מלשונות אחרים שמתפרשים כפשוטם, **דְּהָא קָתָנֵי** ברישא **'הֲרֵינִי נָזִיר אַחַת'**, והמילה 'אחת' נאמרה גם על הסיפא, דהיינו שאמר 'הריני נזיר אחת מכאן ועד סוף העולם', וכיון שפירש 'אחת' על כרחך מה שהוסיף 'מכאן ועד סוף העולם' כוונתו שיש לו טרחה בנזירות:

משנה

האומר **'הֲרֵינִי נָזִיר וְיוֹם אֶחָד'**, או **'הֲרֵינִי נָזִיר וְשָׁעָה אַחַת'**, או **'חֲרֵינִי נָזִיר אַחַת וּמֶחֱצָה'**, בכל אחת מלשונות אלו **חֲרֵי זֶה נָזִיר שְׁתַּיִם** – שתי נזירויות של שלשים יום, שבאמירת 'הריני נזיר' חלה עליו נזירות אחת, ואמירת 'יום אחד' היא כקבלת נזירות נוספת, וכאילו אומר 'הריני נזיר ונזיר יום אחד', ואין נזירות פחות משלשים יום:

גמרא

מקשה הגמרא: **לָמָּה לִי לְמֵיתְנָא כָּל הָנֵי** – מדוע צריך התנא לְשָׁנות במשנה את כל האופנים האלו שבהם מתחייב בשתי נזירויות, די היה לפרש את הדין באחד מהם, וממנו נדע לשאר הלשונות. מתרצת הגמרא: **צְרִיכִי, דְּאִי תָּנָא** רק באומר **'הֲרֵינִי נָזִיר וְיוֹם אֶחָד'**, היה מקום לומר **שֶׁהָכָא הוּא דְּאַמְרִינַן** – דווקא כאן אומרים שכיון שאֵין **נְזִירוּת** חלה **לְיוֹם אֶחָד אַמַּטּוּ לְהָכִי קָמָנֵי תַּרְתֵּין** – משום כך מונה שתי נזירויות, **אֲבָל** כשאמר **הֲרֵינִי נָזִיר וְשָׁעָה אַחַת**, היינו אומרים **דִּלְמָא** – שימנה רק **שִׁלְשִׁים וְאֶחָד יוֹם, קָא מַשְׁמַע לָן** שגם באופן זה עליו למנות שתי נזירויות.

אגרות קודש

[ה'תשל"א]

תמצא (בהתיעצות עם הנהלת הישיבה בה לומד בנה שי') בחור מת' הישיבה **שבעד תשלום כסף** יקדיש מזמנו ללמוד עם בנה בתור חבר גדול קצת ממנו – שכן נוהגים **בכו"כ** ישיבות (ואין בזה כל בושה **כלל**).

השמות דבנה ואזכיר עה"צ.

וְאִי תְּנָא – ואם היה שונה רק את האופן שאמר 'הריני נזיר ושָׁעָה אַחַת', הייתי אומר שדווקא בלשון זו חלים עליו שתי נזירויות, מְשׁוּם דְּלָא נָחִית לְדַוְקָא – לא ירד לדקדק בדבריו, שהרי נדר דבר שאינו יכול להיות, שאין נזירות לשעות, וכיון שצריך לתקן את דבריו ולהוסיף, נוסיף נזירות שלימה. אֲבָל אם אמר הריני נזיר אַחַת וּמֶחֱצָה, דְּבלשון זו נָחִית לְדַוְקָא – ירד לדקדק בדבריו, שהרי יכול לקבל נזירות חמש עשרה יום נוספים שהם מחצית מתקופת הנזירות, ולכן אֵימָא לֹא לִימְנֵי תְּרֵתֵי – לא ימנה שתי תקופות של נזירות, אלא רק ארבעים וחמישה ימים, קָמַשְׁמַע לָן – לכן השמיענו התנא, שבְּכוּלְּהוּ – בכל האופנים השנויים במשנתינו הרי הוא נָזִיר שְׁתַּיִם – שתי נזירויות של שלשים, משום שהמקבל עליו מקצת נזירות הרי הוא כמקבל נזירות שלימה:

משנה

המשנה מביאה אופן שלא חלה עליו נזירות נוספת: האומר הֲרֵינִי נָזִיר שְׁלֹשִׁים יוֹם וְשָׁעָה אַחַת, כיון שלא סמך את אמירת 'שעה אחת' לתיבת 'נזיר', לא אומרים שהוא כאומר 'הריני נזיר ונזיר שעה', אלא נתכוין להוסיף שעה על הנזירות שקיבל, והרי הוא נָזִיר שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד יוֹם. ואין די בכך שיוסיף שעה אחת, משום שֶׁאֵין נְזִירוּת לְשָׁעוֹת – שאי אפשר לקבל נזירות לשעות, אלא רק לימים:

גמרא

הגמרא מגבילה את דין המשנה: אָמַר רַב, לֹא שָׁנוּ שנוהג נזירות שלשים ואחד יום, אֶלָּא דְּאָמַר [–כשאמר] 'הריני נזיר שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד יוֹם', אֲבָל אם אָמַר 'הריני נזיר שְׁלֹשִׁים [יוֹם] וְיוֹם אֶחָד', כיון שהוסיף לומר תיבת 'יום' מיותרת, הרי זה נָזִיר שְׁתַּיִם, שכוונתו לקבל עוד נזירות של שלשים יום.

מבארת הגמרא: רַב סָבַר לָהּ כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּדָרֵישׁ לִישָׁנָא יְתֵירָא – שסובר שאדם האומר יתור לשון מפרשים את דבריו שלהוסיף דבר נתכוין, אף שאינו מפרשו. דְּתָנַן בבבא בתרא (סד.), המוכר את הבית, לֹא מכר לקונה אֶת הַכּוֹר וְלֹא אֶת הַדּוּת שבבית, וַאֲפִילּוּ עַל פִּי שֶׁכָּתַב לוֹ בשטר המכירה, שמוכר לו את עוּמְקָא וְרוּמְקָא – עומק וגובה של הבית, מכל מקום לא כלל במכירה את אלו, משום שאין תשמישם שוה לתשמיש הבית. וְאַף שהבור והדות נשארים בבעלות המוכר, צָרִיךְ הוא לְמֵיקַח לוֹ – לקנות לעצמו מן הלוקח דֶּרֶךְ כדי ללכת לאותן חפירות. כיון שהמוכר מוכר בעין יפה את כל הבית, ואינו משייר לעצמו אפילו את הדרך, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין צָרִיךְ המוכר לְמֵיקַח לוֹ – לקנות לעצמו דֶּרֶךְ, כי בעין רעה הוא מוכר, ומשייר לעצמו את הדרך אל הבור והדות.

ומסיימת המשנה: וּמוֹדֶה רַבִּי עֲקִיבָא, בְּזַמַּן שֶׁאָמַר לוֹ המוכר ללוקח, הריני מוכר לך את הבית חוּץ מֵאֵלּוּ – הבור והדות, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְמֵיקַח לוֹ דֶּרֶךְ כדי ללכת לאותן חפירות. שהרי גם בלא אמירתו אין הבור והדות בכלל המכירה, ובכך שייתר בלשונו ואמר 'חוץ מאלו', ודאי נתכוין לשייר לעצמו גם את הדרך. וגם רב סבר כסברת רבי עקיבא, ולכן סובר שאם בפל תיבת 'יום' בלא צורך, בודאי כוונתו לקבל עוד נזירות שלימה, ולא רק יום אחד:

אגרות קודש

ב"ה, ז' אלול, תש"כ
ברוקלין.

שלום וברכה!

... וכיון שהכל בהשגחה פרטית ובפרט ע"פ המבואר בתורת הבעל שם טוב ז"ל, אשר השנה היא שנת המאתים להסתלקות הילולא שלו, עלי החובה (והזכות) לעורר אותו ועל ידו את כל אלו שכותב בשמם, על דברי רבותינו נשיאינו [מתחיל ממורנו הבעש"ט ומ"מ הרב המגיד ורבנו הזקן בעל התניא (פוסק בנסתר דתורה) והשו"ע (פוסק בנגלה דתורה)] על גודל ההכרח דלימוד פנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, שמסרו נפשם על הפצת לימוד האמור, ואם על כאו"א הדברים אמורים עאכו"כ בהנוגע לאלו שיכולים להשפיע על אחרים, כדבר המשנה זכה וזיכה את הרבים, ומכלל הן וכו', וביחוד בתקופה דעקבתא דמשיחא שהנה זה עומד אחר כתלנו וכאו"א צ"ל מוכן בכל יום שיבוא, הרי מוכרח לעשות כאו"א כל התלוי בו, וכדברי מלכא משיחא כמסופר באגה"ק של הבעל שם טוב, שכשיפוצו מעינותיו חוצה, קאתי, וח"ו וח"ו להאריך את הגלות, אפילו לשעה הכי קלה ע"י העדר העשי' בהפצת האמורה, ואפילו עשי' שלא במילואה - שהרי זהו גלות הקב"ה וגלות כנס"י אשר גלו לאדום שכינה עמהם, וקשה להאריך בדבר המצער עד להבהלה.

ובהמצאנו בחדש אלול, חדש החשבון והרחמים, שאז המלך נמצא בשדה, וכמבואר בזה בלקו"ת ד"ה אני לדודי (פ' ראה) בודאי שמעוררים מלמע' את כ"א בהאמור, ויהי רצון שיהי' באתעדל"ע אתעדל"ת ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור, ויהי רצון שאתבשר בשורה טובה בהאמור ואין טוב אלא מעשה בפועל, כי המעשה הוא העיקר, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט ולכוח"ט.